

COMENTARII DE JURISPRUDENȚĂ

HOTĂRÂREA C. CONTRA ROMÂNIA. ÎNCĂLCAREA
OBLIGAȚIEI DE A DESFĂȘURA O ANCHETĂ PENALĂ
EFFECTIVĂ ÎN CONTEXTUL UNEI ACUZAȚII DE
HĂRȚUIRE SEXUALĂ

DOI: 10.24193/SUBBIur.68(2023).1.5
Data publicării online: 12.06.2023

Cristina TOMULEȚ*

Rezumat. În acest articol, am comentat hotărârea C. contra România, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a sancționat România pentru încălcarea obligației pozitive de a desfășura o anchetă penală efectivă cu privire la o acuzație de hărțuire sexuală. În secțiunea introductivă, am plasat în context problema hărțuirii sexuale, arătând că ea constituie un subiect tabu în societatea românească, motiv pentru care numeroase infracțiuni de acest gen rămân nesancționate. În egală măsură, am expus prejudecățile tipice care influențează interpretarea acestei infracțiuni, regăsite în cauza analizată. Din această perspectivă, am analizat starea de fapt și concluziile Curții Europene, accentuând atât deficiențele textului de incriminare, cât și deficiențele legate de interpretarea sa în lumina probatoriului administrat în cauză.

---

* Asist.univ.dr., Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, cristina.tomuleț@law.ubbcluj.ro, <https://orcid.org/0000-0002-3218-3353>.

Cuvinte-cheie: hărțuire sexuală; art. 8 din Convenție; protecția libertății sexuale; Curtea Europeană a Drepturilor Omului; prejudecăți; obligația de a desfășura o anchetă penală eficace; victimizare secundară.

THE CASE OF C. VERSUS ROMANIA. FAILURE TO CONDUCT AN EFFECTIVE INVESTIGATION INTO ALLEGATIONS OF SEXUAL HARASSMENT

Abstract. In this article, I analyzed the judgment of C. v. Romania, in which the European Court of Human Rights condemned the Romanian state for violating the positive obligation to conduct an effective criminal investigation into an allegation of sexual harassment. In the introductory section, I put the issue of sexual harassment in context, showing that it is a taboo subject in the Romanian society, which is why sexual harassment enjoys impunity in practice. Equally, I have exposed the typical preconceptions that influence the interpretation of this crime, identified in the case under consideration. From this perspective, I have analysed the facts and the conclusions of the European Court, emphasising both the shortcomings of the incriminating text and the deficiencies in its interpretation in the light of the evidence administered in the case.

Keywords: sexual harassment; art. 8 of the Convention; the protection of sexual freedom; European Court of Human Rights; preconceptions; the obligation to conduct an effective criminal investigation; secondary victimization.

Cuprins

I.	Introducere	130
II.	Starea de fapt și desfășurarea anchetei la nivel intern	133
III.	Starea de drept. Perspectiva Curții Europene a Drepturilor Omului.....	138
IV.	Concluzii	144

I. Introducere

Hărțuirea sexuală ridică o sumedenie de probleme în practică pentru că este un subiect tabu. Relațiile dintre bărbați și femei la locul de muncă nu constituie o temă confortabilă tocmai pentru că în acest domeniu există prejudecăți istorice generalizate, care fac ca eventuale violări ale drepturilor omului să treacă neobservate.

Dacă analizăm din punct de vedere istoric cum au ajuns anumite violări sistematice ale drepturilor omului să fie recunoscute ca atare în drept, vom vedea că procesul este unul de durată, compus, în principiu, din următoarele etape: a) *perioada negării*¹, în care violările în discuție au caracter sistematic, fără a fi considerate de majoritate ca fiind anormale; b) *perioada conștientizării*, în care victimele respectivelor violări încep să se trezească și să înțeleagă că ceea ce li se întâmplă este profund nedrept; c) *perioada revoluției*², în care anumiți lideri de opinie își asumă rolul de a reprezenta victimele, luând măsuri publice pentru a expune și expulza din mentalitatea și practica socială respectivele violări ale drepturilor omului; d) *perioada normativizării*, în care aceste schimbări sociale sunt receptate în ordinea juridică³.

---

¹ Cu privire la impactul negării în domeniul hărțuirii sexuale, a se vedea L. WEXLER, J. K. ROBBENNOLT, C. MURPHY, *#Metoo, Time's Up, and Theories of Justice*, University of Illinois Law Review, Vol. 2019, No. 1, p. 100.

² Se poate afirma că mișcarea #metoo constituie o astfel de perioadă care contribuie la conștientizarea colectivă și expulzarea din mentalitatea socială a hărțuirii sexuale. În acest sens, a se vedea V. SCHULTZ, *Reconceptualizing Sexual Harassment, Again*, The Yale Law Journal Forum, June 18, 2018, p. 24.

³ Aceste etape au avut loc, de exemplu, în procesul abolirii sclaviei din America.

Se poate astfel concluziona că în domeniul drepturilor omului, *schimbarea mentalităților sociale este esențială atât pentru recunoașterea lor juridică, cât și pentru eficiența ulterioară a protecției lor.*

Hărțuirea sexuală își are și ea istoria sa - de la tolerare la sancționare juridică⁴, înscrisă în coordonatele prezentate anterior și integrată în istoria mai largă a infracțiunilor contra vieții sexuale, adesea marcată de negare și învinovățirea victimelor. Hărțuirea sexuală are chiar un statut inferior infracțiunilor clasice contra vieții sexuale, cum ar fi violul, pentru că nu se compune neapărat din acțiuni atât de „grave”⁵. Din acest motiv, minimalizarea problemei, precum și argumentele des întâlnite, legate, de exemplu, de modul provocator în care s-a îmbrăcat victima, dobândesc o forță și mai mare în procesul interpretării concrete a acestei infracțiuni, conducând adesea la concluzia că de fapt nu s-a întâmplat nimic de natură penală. Din această perspectivă, în doctrină s-a afirmat că deși textul de incriminare al hărțuirii sexuale exista încă din 2001⁶, în practica judiciară au existat puține soluții de condamnare, ca să nu greșim afirmând că nu exista niciuna. Autorii

---

⁴ În acest sens, a se vedea R.B. SIEGEL, *A Short History of Sexual Harassment* în C.A. MacKinnon și R.B. Siegel, Yale Press, 2003.

⁵ Conform Curții Constituționale, sintagma „favoruri de natură sexuală” din cadrul infracțiunii de hărțuire sexuală și infracțiunii de folosire abuzivă a funcției în scop sexual, trebuie înțeleasă în „sensul comun, uzual al termenilor care o compun, aceasta fiind și opinia unanimă a doctrinei, care atribuie expresiei analizate un sens foarte larg, asociind-o cu orice faptă specifică unui comportament cu conotații sexuale a subiectului activ și, de asemenea, cu orice modalitate aptă de a produce o satisfacție sexuală”. În acest sens, a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 449/2018 (publicată în M.of.: 719 din 21 august 2018), pg. 18-19.

⁶ În forma actuală, textul de incriminare are următorul conținut: „pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umiltoare, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă”.

afirmă că motivele unei asemenea „eficiențe” a textului sunt legate de nivelul cultural al societății noastre, care nu percepe o astfel de faptă ca fiind o faptă gravă, ce ar justifica o sancțiune penală⁷.

În acest context, trebuie analizată și înțeleasă hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului *C. c. România*⁸, care reflectă anumite deficiențe de mentalitate, ce se răsfrâng asupra modalității de interpretare a normei de incriminare și, implicit, asupra eficienței anchetei desfășurate.

Fără a întreprinde o analiză aprofundată a hărțuirii sexuale, din perspectiva dreptului penal special sau a dreptului muncii, mă voi rezuma la a sublinia câteva aspecte relevante prin prisma protecției dreptului la viață privată, care reies atât din modul în care cauza a fost soluționată la nivel intern, cât și din concluziile Curții cu privire la eficiența anchetei desfășurate.

Nu în ultimul rând, subliniez că problema infracțiunilor contra vieții sexuale merită o analiză aprofundată în contextul practicii judiciare din România, având în vedere că acest domeniu scoate la iveală, atât la noi, cât și în alte sisteme, nenumărate prejudecăți care afectează eficiența normelor penale. Problematika ridicată de aceste infracțiuni, inclusiv de hărțuirea sexuală, necesită o abordare interdisciplinară, având în vedere că în acest punct, interpretarea și aplicarea dreptului este influențată de diverse concepții sociale, unele adecvate, iar altele inadecvate. În egală măsură, problema stabilirii consimțământului în contextul acestor infracțiuni implică

---

⁷ S. BOGDAN, D.A. ȘERBAN, *Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 410.

⁸ CEDO, Secția a IV-a, *C. v. România*, ap. nr. 47358/20 din 30 august 2022, ECLI:CE:ECHR:2022:0830JUD004735820, online: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\%22CASE%20OF%20C.%20v.%20ROMANIA\%22%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-218933%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22\%22CASE%20OF%20C.%20v.%20ROMANIA\%22%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-218933%22]}).

automat raportarea la anumite cunoștințe din cadrul psihologiei, care trebuie utilizate în cadrul interpretării acestui concept pentru a se evita încălcarea libertății de voință a victimelor în domeniul vieții sexuale.

II. Starea de fapt și desfășurarea anchetei la nivel intern

Reclamanta era angajata unei companii care furniza servicii de curățenie, în 2014 fiind trimisă să lucreze în gara Timișoara Est, care aparține companiei CFR Călători⁹. În 3 noiembrie 2017, reclamanta a introdus o plângere penală împotriva lui C.P., șeful gării, acuzându-l că a încercat de mai multe ori să întrețină raporturi sexuale cu ea împotriva voinței ei și invocând art. 223 din Codul penal. Reclamanta a propus mai mulți martori și a prezentat înregistrări audio ale unor conversații de natură sexuală dintre ea și C.P. De asemenea, ea a susținut că de-a lungul unei perioade de doi ani, C.P. i-a cerut să întrețină raporturi sexuale cu ea, iar atunci când aceasta l-a refuzat, a recurs la mai multe acțiuni pentru a-i crea disconfort la locul de muncă și pentru a o teroriza. A încercat în mod repetat să o dezbrace când o găsea singură, spunându-i să stea pe loc ca să-i facă „lucruri frumoase”, fiind insistent și agresiv. Ca urmare a refuzurilor reclamantei, C.P. a refuzat să-i mai dea produsele de curățenie, iar apoi o acuza că nu-și face treaba bine. De asemenea, a amenințat-o că o va bate, iar comportamentul său degradant și insultător era notoriu¹⁰. În septembrie 2017, reclamanta s-a plâns de acest comportament managerului companiei care oferea servicii de curățenie, iar câteva zile mai târziu, cei doi s-au întâlnit cu alți doi angajați ai CFR pentru a discuta comportamentul inadecvat al lui C.P. Cinci zile mai târziu, a avut loc

---

⁹ *Idem*, pg. 5.

¹⁰ *Idem*, pg. 6.

o confruntare între reclamantă și C.P. în prezența celorlalți angajați, care, conform reclamantei, și-a recunoscut faptele și și-a cerut scuze. Din acea zi, reclamanta nu a mai lucrat în acea gară, fiind forțată să își ia concediul anual și apoi să aleagă dacă va lucra la gara Timișoara Nord sau își va da demisia. Reclamanta a ales să-și dea demisia¹¹.

Unul din angajații CFR care a fost de față la confruntarea menționată mai sus, U.C., a afirmat în fața procurorului că *a refuzat să audă detalii despre cele întâmplate pentru că ele nu intră în atribuțiile sale, dar că a încurajat-o pe reclamantă să meargă la poliție dacă consideră că s-a comis o infracțiune*¹². Am subliniat această parte a stării de fapt deoarece ea reflectă atitudinea de negare despre care am vorbit la începutul acestui articol, cauzată de faptul că subiectul hărțuirii sexuale este unul tabu, fiind inconfortabil tocmai pentru că astfel de comportamente sunt tolerate și considerate ca fiind „normale” în viața de zi cu zi¹³. Negarea atrage împreună cu ea atitudinea de neasumare a responsabilității. Deși într-un astfel de caz, trebuiau sesizate organele competente pentru desfășurarea unei anchete disciplinare¹⁴, reclamanta a fost îndreptată spre poliție. O astfel de atitudine a avut,

---

¹¹ *Idem*, pg. 8.

¹² *Idem*, pg. 15.

¹³ L. WEXLER, J. K. ROBBENOLT, C. MURPHY, *#MeToo, Time's Up, and Theories of Justice* (precit.), p. 93. A se vedea și Rezoluția Parlamentului European din 26 octombrie 2017 cu privire la combaterea hărțuirii sexuale și a abuzului în UE (online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52017IP0417>) potrivit căreia 55% dintre femei au fost hărțuite sexual în Uniunea Europeană. De asemenea, în rezoluție se mai precizează că aceste cazuri sunt prea puțin raportate autorităților ca urmare a unei conștientizări sociale reduse a problemei și a percepției că hărțuirea sexuală este o problemă sensibilă pentru societate, în pofida existenței procedurilor formale pentru a o rezolva.

¹⁴ Cauza C. v. România (precit.), pg. 16. Conform stării de fapt, nicio anchetă disciplinară nu a avut loc în cadrul CFR.

bineînțeles, un impact negativ asupra victimei, care, în loc să fie apărată, a fost trimisă în altă parte și, în cele din urmă, „eliminată” din sistem tocmai pentru că era „inconfortabilă”.

Declarațiile lui C.P. în fața procurorului „bifează” toate prejudecățile bine-cunoscute. Astfel, acesta a afirmat că a întreținut raporturi sexuale cu victima o dată, după care a evitat-o pentru a nu afla soția sa. De asemenea, a susținut că a auzit că ulterior, reclamanta a început să întrețină relații sexuale cu alt angajat CFR pentru că el nu i-a mai acordat atenție. După aceea, a explicat că reclamanta i-a făcut avansuri și s-a îmbrăcat sexi la servicii ca să îl provoace și că i-a atins sânii adesea în biroul său, dar cu acordul ei¹⁵. Prin declarațiile sale, C.P. o portretizează pe victimă drept o femeie ușoară pentru a o discredita, blamând-o în același timp pentru modul în care s-a îmbrăcat, care l-a provocat din punct de vedere sexual. Cu alte cuvinte, C.P. nu își asumă răspunderea pentru comportamentul său, „întorcând oglinda” înspre victimă și învinovățind-o pentru propriile fapte. Acest gen de argumentare „narcisistă” este tipică în cazul abuzatorilor sexuali, dar la o analiză mai atentă, se poate vedea în mod clar că nu are nicio bază logică. Să presupunem că într-adevăr reclamanta a întreținut relații sexuale cu el și cu alții din cadrul companiei CFR și s-a îmbrăcat sexi la servicii. În ce mod justifică acest lucru comiterea de către C.P. a unor acțiuni care se înscriu în tiparul normei de incriminare, după cum a reținut ulterior procurorul? Cu privire la acest tip de argumente, în doctrină s-a afirmat că ele consolidează responsabilitatea femeilor pentru comportamentul sexual al bărbaților, aceste mentalități și atitudini influențând inclusiv aprecierea instanțelor cu privire la caracterul consimțit al avansurilor sexuale¹⁶. Aceste argumente își au originea în

---

¹⁵ *Idem*, pg. 18.

¹⁶ J. WOLFENDALE, *Provocative Dress and Sexual Responsibility*, *The Georgetown Journal of Gender and the Law*, Vol. XVII, No. 1, 2016, p. 3.

obiectificarea corpurilor femeilor și în caracterul privilegiat acordat nevoilor sexuale ale bărbatului¹⁷. Din acest punct de vedere, îmbrăcămintea bărbaților nu este niciodată descrisă ca fiind provocatoare în acest context și nicio femeie nu ar fi absolvită de răspundere dacă ar comite o agresiune sexuală asupra unui bărbat din acest motiv¹⁸.

Procurorul a decis în data de 22 octombrie 2019 să nu îl trimită în judecată pe C.P. pe motiv că fapta sa nu constituie infracțiune. Decizia conținea descrierea declarațiilor martorilor, care era însoțită de următoarea analiză juridică: în lumina probelor de la dosar sunt aplicabile prevederile art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul de procedură penală, având în vedere că fapta lui C.P. nu constituie infracțiune. În plus, consecința directă cerută de normă, și anume, intimidarea sau umilirea victimei, nu a avut loc, fapta nefiind tipică din acest motiv¹⁹.

În ce privește intimidarea sau punerea victimei într-o situație umilitoare, legiuitorul a impus, într-adevăr, producerea efectivă a acestei urmări, excluzând ipoteza în care actul de executare ar avea doar aptitudinea să producă o astfel de urmare²⁰. În mod evident, o astfel de opțiune a legiuitorului este criticabilă²¹, din moment ce impune proba efectivă a intimidării sau umilirii, plecând astfel de la prezumția absurdă că, de regulă, pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare nu produce umilire sau intimidare. Chiar

---

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Idem*, p. 20. În același sens, G. ORE-AGUILAR, *Sexual Harassment and Human Rights in Latin America*, Fordham Law Review, Vol. 66, No. 2, 1997, p. 642.

¹⁹ Cauza C. v. România..., pg. 26.

²⁰ S. BOGDAN, D.A. ȘERBAN, *Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției (precit.)*, p. 412.

²¹ *Ibidem*.

dacă există și situații excepționale în care aceste consecințe nu au loc, este absurd să pleci de la premisa opusă în crearea normei. În același timp, opțiunea este criticabilă și pentru că face să depindă sancționarea unui comportament anormal de efectul său asupra victimei într-un domeniu în care necesitatea remedierii prejudecăților generalizate ar impune o altă abordare. Transformarea infracțiunii într-una de pericol potențial sau chiar eliminarea acestei condiții de tipicitate ar crește gradul de respectare al integrității psihologice și vieții sexuale a victimei. Faptul că infracțiunea este una de obicei elimină deja riscul ca anumite comportamente într-adevăr inofensive să intre sub incidența normei. Nu în ultimul rând, intimidarea sau umilirea sunt concepte cu un conținut subiectiv, iar evaluarea lor de către un observator obiectiv, în multe situații afectat de prejudecăți, poate conduce la o restrângere nejustificată a aplicabilității normei.

Reclamanta s-a plâns în fața unei instanțe de decizia procurorului, menținută de procurorul ierarhic superior, dar fără succes. Instanța a considerat că C.P. a pretins într-adevăr favoruri de natură sexuală de la reclamantă, dar aceasta nu s-a simțit amenințată în libertatea sa sexuală sau umilită, bazându-se pe faptul că reclamanta nu a părut rușinată în discuțiile cu presupusul agresor. De asemenea, instanța a reținut că C.P. a declarat că a întreținut relații sexuale cu reclamanta o dată și că, în conformitate cu declarațiilor martorilor, reclamanta părea uneori tristă după întâlnirile sale cu C.P., dar alteori părea veselă²².

Îmi este foarte dificil să comentez această motivare, dar voi începe cu o idee general valabilă pentru toate infracțiunile contra vieții sexuale. Este un fapt notoriu că, în marea majoritate a cazurilor, aceste fapte nu sunt notificate autorităților din cauza senzației de rușine a victimelor și din dorința de a uita

---

²² Cauza C. v. România (precit.), pg. 27-28.

cele întâmplate. De ce oare atunci când puținele victime care au suficient curaj notifică autoritățile se ia atât de mult în calcul varianta că ele mint? În mod realist, câte femei sunt atât de labile psihic încât să inventeze acuzații de natură sexuală și să depună plângeri penale, expunându-se public, doar de dragul de a se răzbuna pe un bărbat? De ce se transformă o posibilitate de 1% într-una aproape de 99%? În mod evident, din cauza prejudecăților generalizate și a negării care ne impun ideea că despre astfel de lucruri nu trebuie să vorbim (cu atât mai mult să le sancționăm). Dimpotrivă, trebuie să le mușamalizăm ca să nu ne simțim inconfortabil pentru că le tolerăm.

Revenind la motivarea instanței, aceasta și-a dat seama dintr-o înregistrare audio că victima nu era rușinată de avansurile lui C.P., s-a bazat pe trecutul sexual al victimei, deși acesta e irelevant, iar informația respectivă a venit exclusiv de la presupusul agresor, și s-a mai bazat pe percepțiile subiective ale martorilor cu privire la starea de tristețe sau veselie pe care o avea reclamanta în fiecare zi când ieșea din biroul lui C.P. cu produsele de curățenie. Orice alt comentariu consider că este de prisos.

III. Starea de drept. Perspectiva Curții Europene a Drepturilor Omului

Având în vedere că reclamanta a suferit de pe urma avansurilor sexuale ale lui C.P., iar procurorul le-a considerat suficient de serioase pentru a începe o anchetă penală, Curtea a considerat că art. 8 din Convenție este aplicabil în speță, din perspectiva minimului de gravitate pe care un tratament trebuie să-l întrunească pentru a intra sub incidența acestei prevederi²³. Din

---

²³ *Idem*, pg. 53.

această perspectivă, comportamentul lui C.P. a adus atingere integrității psihologice și vieții sexuale a reclamantei²⁴.

Cu privire la fondul plângerii, din perspectiva obligațiilor pozitive ale statului, Curtea a subliniat că în domeniul hărțuirii sexuale nu impune neapărat aplicarea unor mecanisme de drept penal. Cu toate acestea, dacă ele sunt create de stat, Curtea va verifica eficiența lor²⁵.

În primul rând, având în vedere că CFR Călători este o companie de stat, actele sale pot angaja răspunderea statului în fața Curții²⁶. Din această perspectivă, Curtea a observat că nu s-au făcut prea multe ca răspuns la susținerile reclamantei. Astfel, în pofida unei politici interne care interzicea astfel de comportamente și încuraja raportarea lor, U.C. a refuzat să se ocupe de situația reclamantei și a îndemnat-o să meargă la poliție. De asemenea, fără niciun avertisment prealabil, reclamanta a fost supusă unei confruntări cu C.P. în biroul lui. U.C.²⁷. Mai mult decât atât, U.C. nu a trimis-o la alt funcționar din cadrul companiei care să se ocupe de plângerile sale, neavând loc nicio anchetă internă cu privire la cele întâmplate²⁸. În acest context, a fost imposibil pentru Curte să verifice dacă existau mecanisme la nivelul angajatorului pentru rezolvarea problemei hărțuirii sexuale la locul de muncă. Conform instanței europene, *aceasta, în sine, poate constitui o violare a art. 8 din Convenție*, interpretat în lumina Directivei 2006/54/EC care condamnă în termeni univoci hărțuirea sexuală și solicită statelor să ia măsuri preventive împotriva ei²⁹.

---

²⁴ *Idem*, pg. 54.

²⁵ *Idem*, pg. 67.

²⁶ *Idem*, pg. 68.

²⁷ *Idem*, pg. 69.

²⁸ *Idem*, pg. 70.

²⁹ *Idem*, pg. 71.

Din argumentele Curții anterior prezentate, se poate observa că instanța europeană nu se rezumă la a verifica eficiența anchetei penale, ci acordă atenție și anchetei disciplinare care ar fi trebuit să aibă loc în cadrul companiei CFR pentru a fi prevenite astfel de comportamente. După cum am afirmat mai sus, negarea și neasumarea răspunderii au condus la lipsa de reacție a funcționarilor publici responsabili, aceștia transmițând în mod indirect, prin omisiunea lor, mesajul că hărțuirea sexuală este tolerată în cadrul companiei CFR.

În continuare, Curtea a analizat ancheta penală desfășurată de autorități, având în vedere că aceasta a reprezentat obiectul principal al plângerii reclamantei³⁰. În acest sens, Curtea a observat că hărțuirea sexuală este incriminată în dreptul intern și este sancționată cu o pedeapsă mai severă decât alte forme de hărțuire din Codul penal³¹. Astfel, Curtea a verificat dacă în cursul procedurii penale desfășurate cu privire la acuzațiile reclamantei, statul i-a protejat suficient dreptul la viață privată, evaluare care nu este dependentă de faptul dacă ancheta a avut un rezultat favorabil pentru ea³².

Din această perspectivă, Curtea a observat că ancheta a început prompt și că autoritățile naționale, atât procurorul, cât și instanța, au confirmat că C.P. a comis actele denunțate de reclamantă. Cu toate acestea, au considerat că ele nu constituie infracțiune pentru că reclamanta nu s-a simțit umilită de acțiunile lui C.P.³³.

Totuși, Curtea a apreciat că niciun element din deciziile interne nu îi permit să înțeleagă cum au ajuns autoritățile la această concluzie. Decizia procurorului nu a făcut altceva decât să descrie în detaliu probele, fără a

---

³⁰ *Idem*, pg. 72.

³¹ *Idem*, pg. 74.

³² *Idem*, pg. 77.

³³ *Idem*, pg. 78.

explica modul în care respectivele elemente de fapt i-au justificat decizia. Se pare că procurorul nu a considerat că declarațiile reclamantei sunt probe pertinente, din moment ce nu le-a evaluat coerența și credibilitatea. De asemenea, ele nu au fost plasate în context, având în vedere că, la fel ca violența domestică, hărțuirea sexuală este arareori notificată autorităților și are loc în cadrul unor relații interpersonale, cu ușile închise, ceea ce face și mai dificilă probarea ei. Aceste lacune nu au fost rezolvate de procurorul ierarhic superior sau de instanța de judecată³⁴.

Având în vedere că instanța europeană funcționează în baza principiului subsidiarității și nu intră în contact direct cu realitatea unei cauze, spre deosebire de autoritățile naționale, principala cale de a stabili existența unei violări a unui drept fundamental rămâne aceea de a analiza motivarea deciziilor interne. Motivarea reflectă adesea, prin omisiunile sale, prejudecățile și superficialitatea de care dau dovadă autoritățile naționale. Curtea a observat astfel că procurorul nu a depus efort pentru a explica de ce faptele nu constituie hărțuire sexuală, ceea ce denotă implicit lipsa sa de respect față de drepturile victimei. De asemenea, au fost prezentate pe larg declarațiile lui C.P. și ale martorilor, iar declarațiile reclamantei au fost ignorate, ceea ce denotă, din nou, invalidarea preconcepută a versiunii reclamantei.

În continuare, Curtea a observat că principalul motiv pentru a considera că faptele lui C.P. nu constituie infracțiune a fost absența umilirii victimei. Totuși, autoritățile nu au oferit explicații pentru constatările lor și nu au încercat să plaseze în context faptul că reclamanta era uneori veselă, iar alteori tristă în urma întâlnirilor cu C.P. De exemplu, aceste constatări nu au fost acompaniate de vreo evaluare a relației de putere și subordonare dintre

---

³⁴ *Idem*, pg. 79.

reclamantă și C.P. sau a amenințărilor sale la adresa reclamantei, deși aceste elemente au fost aduse la cunoștința autorităților³⁵. Mai mult decât atât, autoritățile nu au luat măsuri active pentru a stabili consecințele acțiunilor lui C.P. asupra reclamantei. În acest sens, având în vedere relevanța elementului constând în intimidarea sau umilirea victimei pentru stabilirea existenței infracțiunii, autoritățile ar fi putut să dispună evaluarea psihologică a reclamantei. De asemenea, ar fi putut să verifice dacă existau motive ca reclamanta să aducă acuzații false împotriva lui C.P.³⁶.

Având în vedere că administrarea tuturor probelor relevante este unul dintre elementele unei anchete penale efective, instanța europeană a indicat în mod pertinent absența evaluării psihologice a victimei, precum și neluarea în considerare a motivelor pe care le-ar fi putut avea pentru a aduce acuzații false împotriva lui C.P.

În plus, Curtea a constatat cu îngrijorare că decizia procurorului conținea în detaliu insinuările făcute de C.P. în declarațiile sale (afirmațiile legate de trecutul sexual al reclamantei și de modul în care se îmbrăca la servici). Deși ar fi putut fi necesar ca unele aspecte să fie menționate în decizie, este dificil de înțeles ce scop a fost urmărit în legătură cu analizarea infracțiunii prin reproducerea lor extensivă. Pe lângă faptul că această abordare a fost insensibilă și lipsită de respect la adresa reclamantei, prezența acelor afirmații au stigmatizat-o și i-au încălcat drepturile prevăzute în art. 8 din Convenție³⁷. De asemenea, în timpul anchetei, reclamanta a fost confruntată cu U.C., fără a se arăta de ce această confruntare a fost necesară și fără a se lua în calcul impactul său asupra reclamantei. Curtea a reiterat că necesitatea unei confruntări trebuie analizată atent de autorități, iar

---

³⁵ *Idem*, pg. 80.

³⁶ *Idem*, pg. 82.

³⁷ *Idem*, pg. 83.

demnitatea și sensibilitatea victimei trebuie protejate³⁸. În acest sens, Curtea a reamintit că în dreptul internațional, hărțuirea sexuală a fost condamnată în mod univoc, statele fiind încurajate să-i sancționeze în mod efectiv pe făptuitori, punând capăt impunității. Totodată, instrumentele internaționale, cu precădere Carta Socială Europeană și Convenția de la Istanbul, impun statelor membre să ia măsurile necesare pentru a proteja drepturile victimelor, printre aceste măsuri numărându-se protecția împotriva victimizării secundare³⁹.

În cele din urmă, Curtea a observat că inclusiv după ce compania CFR Călători a aflat despre plângerea reclamantei, aceasta a continuat să sufere consecințele hărțuirii sexuale, din moment ce până la urmă a fost nevoită să-și părăsească locul de muncă. Acest element, care a adăugat fără îndoială la suferința și senzația sa de neputință, nu a avut niciun impact asupra modului în care autoritățile i-au analizat plângerea⁴⁰.

Din aceste motive, fără a încălca principiul subsidiarității și fără a exprima o opinie cu privire la vinovăția lui C.P., Curtea a constatat că ancheta din speță a avut niște deficiențe atât de semnificative încât au fost încălcate obligațiile pozitive ale statului în temeiul art. 8 din Convenție⁴¹.

Comparând abordarea autorităților naționale cu abordarea instanței europene, se poate observa că aceasta ia în calcul în mod real perspectiva și sentimentele reclamantei. În cealaltă extremă, pentru autoritățile naționale a contat orice element mai mult decât susținerile reclamantei. Au fost importante declarațiile lui C.P. și declarațiile contradictorii ale martorilor, dar nu și declarațiile victimei. Ba mai mult, reclamanta a suferit o victimizare

---

³⁸ *Idem*, pg. 84.

³⁹ *Idem*, pg. 85.

⁴⁰ *Idem*, pg. 86.

⁴¹ *Idem*, pg. 87.

secundară prin faptul că a fost prezentată în decizia procurorului ca o femeie ușoară, care îi provoacă pe bărbați prin modul în care se îmbracă.

IV. Concluzii

Consider că această hotărâre ilustrează mai bine decât oricare alta că simpla existență a unui text de incriminare în dreptul intern, introdus ca urmare a presiunilor venite din sfera internațională, nu ajută la nimic în absența bunului-simț al celor care îl interpretează și aplică. Nu este nevoie de o inteligență ieșită din comun și de studii juridice de specialitate ca să te pui în pielea altei persoane și să iei în calcul în mod real perspectiva sa asupra unei situații. O astfel de atitudine ține exclusiv de calitatea de om. Din păcate, autoritățile naționale au demonstrat și în această cauză aceleași metehne obișnuite: aplicarea robotică a dreptului intern pe baza unor idei preconcepute și lipsa de respect la adresa drepturilor fundamentale.

Dacă Curtea Europeană poate să fie și jurist și om în același timp, îmi păstrez speranța că același lucru se poate întâmpla și cu organele judiciare din România.